

PRAKTISCHE THEOSOFIE

een cursus in tien brieven

door

dr. G. S. ARUNDALE

3. De lichamen, die ge met U meedraagt

1961

UITGEVERIJ THEOSOFISCHE VERENIGING, NED. AFD.
AMSTELDIJK 76 - AMSTERDAM-Z.

3. DE LICHAMEN, DIE GE MET U MEEDRAAGT

De drie lichamen of voertuigen van handelen, voelen en denken zijn de middelen, waardoor de ziel zich openbaart in het leven van de mens en het stoffelijk lichaam — dat een positie van strategisch belang inneemt als het meest aan de buitenzijde liggende lichaam, dat reageert op de geest en de emoties — kan beschouwd worden als een sleutel voor de activiteiten van de ziel. Zijn verschijningsvorm, en nog meer dan dat, zijn vermogens en zijn mogelijkheden, zijn ziekten en zijn veranderingen, geven de kwaliteit van de ziel aan en de aard van de schulden, die moeten worden afbetaald vooraleer die ziel vrij kan zijn.

Om deze oude schulden af te doen — want elk van de lichamen is een erfenis van voorafgaande levens — is het goed om deze schulden zo volmaakt mogelijk te doen aanpassen aan de tegenwoordige omstandigheden, om ze met vreugde, zonder klacht, volledig, in een houding van kracht en opgewektheid af te betalen, zonder ressentiment of gevoel van onrechtvaardigheid, omdat wij immers die schulden oorspronkelijk zelf hebben gemaakt. Maar de afbetaling ervan moet nimmer ten koste gaan van ander leven, menselijk of anderszins; de afbetaling moet nooit nieuwe schulden doen ontstaan terwijl wij de oude afdoen.

Of wij echter gezond zijn of ziek, er is een evenwicht nodig om de ziel in het stoffelijk lichaam vrij te maken; evenwicht in beweging, in rust — een gestadig schitterend, beheerst rhythme; een even-

wicht, dat doordrongen is van het gevoel van vrede en een vast doel. Deze juiste verhouding moet zowel in de verschillende elementen van het stoffelijk lichaam zelf, als tussen het stoffelijk lichaam en zijn omgeving gehandhaafd blijven.

Er moet ook natuurlijkheid zijn. Het stoffelijk lichaam zal slechts dienst kunnen doen voor de ziel, wanneer alle kunstmatigheid en complicaties zorgvuldig vermeden worden. Deze natuurlijkheid betekent eenvoud: eenvoud in gewoonten, in voedsel, in slaap en in vrije-tijdsbesteding. Vooral voedsel moet natuurlijk zijn en daarom vegetarisch en vrij van alcohol, want vlees en alcohol ruïneren alle voertuigen, omdat zij wreedheden en losbandigheid stimuleren, die regelrecht leiden tot slechtheid en de misvormingen, die eruit voortkomen, zoals wreedheid, haat en oorlog.

Men moet waakzaam zijn, zodat een aura van waakzaamheid uit het stoffelijk lichaam stroomt, zodat het een gevoel van competentie heeft, een gevoel van geconcentreerd te zijn op zijn missie: te leven, in evenwichtige energie, zonder spanning, voortdurend ontspannen en toch met het doel voor ogen. Er moet soepelheid zijn, zodat elke beweging vol gratie is, op het doel gericht, scheppend, toch voortdurend waakzaam tegen inertie, lethargie en alle andere statische eigenschappen.

Uithoudingsvermogen is van essentieel belang, daar het fysieke lichaam in staat moet zijn, spanningen te verduren wanneer dat noodzakelijk mocht zijn, als dit stoffelijk lichaam aan de verwachtingen van de ziel zal voldoen. Zuiverheid is eveneens be-

langrijk, want alleen wanneer het lichaam zelf een zuiver kanaal is, kunnen reine gevoelens en gedachten in zuiverheid geopenbaard worden. Natuurlijkheid, waakzaamheid, reinheid — deze vormen de drieëenheid van uitdrukking van het stoffelijk lichaam.

Emotie, die de wereld regeert

Wij komen nu aan de meer ingewikkelde gebieden van het gevoelslichaam waaruit een sterke invloed ten goede of ten kwade voortkomt, want bij de meeste mensen, zelfs bij hen, die door het verstand overheerst worden, worden verhoudingen, meningen, overtuigingen, vriendschappen en antipathieën door de emotie geregeerd, zoals zij ook volken en geloofsvormen, financiën en diplomatie en alle vormen van kunst beheerst; kortom, emoties beheersen de gehele wereld. Laten wij daarom zowel de gevaren als de goede dingen van deze machtige kracht onderzoeken.

In het algemeen gesproken kunnen de emoties onderscheiden worden in die van de hogere en die van de lagere gebieden: die op de hogere worden dan aspiraties genoemd en die op de lagere gebieden begeerten. Aspiraties streven naar een doel en ontwikkelen zich; begeerten streven naar bevrediging en trekken zich samen. In hogere emoties vindt men idealen; in de lagere vindt men die begeerten, die zo vaak de ware functie van de stoffelijke zintuigen verwringen.

Op dezelfde wijze valt de emotiewereld in twee

uitersten uiteen: liefde en haat. De eerste is schepend, de tweede vernietigend. Liefde schept vreugde, haat verwekt leed en alle harde lessen van verval, die het leed inhoudt. Liefde is de vervulling van het leven, maar toch is haat een groeiperiode in de vroegere evolutiestadia van de menselijke ontwikkeling. Zoals het stoffelijk lichaam zijn vijf zintuigen heeft, zo kunnen wij ook zeggen, dat het gevoelslichaam de wereld door alle fasen van liefde en haat heen aanschouwt.

Liefde — haar hoogtepunten en haar dieptepunten

De liefde, die zich als verering manifesteert, houdt in haar lagere vormen vaak een element van egoïsme in en zij is dan nauwelijks nog verering te noemen. De ziel wordt immers te zeer beïnvloed door haar eigen begeerte om in ruil voor deze verering de verwachte bescherming en gunsten te ontvangen. Maar liefde in haar hogere vormen is te vinden in zuiver altruïsme, geestvervoering, extase, aspiratie, dankbaarheid en dienstbaarheid in haar schoonste en meest opofferende aspecten. Evenwicht is altijd de eigenschap van verering in haar edeler vormen.

De liefde, gemanifesteerd als goodwill of begrip, is dikwijls in den beginne persoonlijk en egoïstisch, maar in haar hogere vorm is zij meelevend en zelfopofferend; zij vertoont zich dan als behulpzaamheid en waardering, vrede en harmonie.

De liefde, gemanifesteerd in medelijden, heeft in haar lagere vormen weinig realiteit, daar zij dan

meer bestaat om het persoonlijke leed bij het zien van ongeluk en verdriet te vermijden, dan als een positief aan de dag treden van begrip en hulpvaardigheid. Men geeft iets aan een bedelaar of verlicht andermans smart, meer om zichzelf te bevredigen dan om iemand werkelijk van dienst te zijn. Maar medelijden in zijn hogere vorm komt voort uit algemene vriendelijkheid, door tederheid in bescherming en leiding, tot de edele hoogten van innig medeleven, dat één van de prachtigste eigenschappen is, die de ziel bezit. Slechts wanneer het medeleven sterk is geworden — zelfs, eerst, in het aanklagen van een God, die zulk leed kan aanzien — en later als men wijsheid heeft verkregen, in overweldigende, onophoudelijke toewijding aan de zaak van het leed, dat overal geleden wordt, slechts dan kunnen wij ons snel voortbewegen op die weg, die Goden-in-wording moeten afleggen.

Eerbied is voor de meesten van ons liefde voor hen, die wij als onze meerderen erkennen; goodwill is liefde voor hen, die wij als ons gelijken erkennen en medelijden is liefde, die gericht is op hen, die minder zijn dan wij. Toch zal eens de dag aanbreken, waarop eerbied, goodwill en medelijden gevoeld zullen worden jegens alle eindeloze manifestaties van het Leven, hoe beperkt de vormen ook mogen zijn.

Haat en boosheid werken verwoestend

Haat, die onwetendheid is, heeft evenzo drie vormen van manifestatie: vrees, boosheid en minachting. Vrees is de essentie van de haat en boosheid

en verachting zijn verwrongen pogingen tot zelfbehoud.

Het is onmogelijk om het probleem van de boosheid te overschatten. Boosheid komt zo vaak voor bij hen, die minder geëvolueerd zijn, bij hen, die temperament hebben, bij hen, wier voertuigen in een toestand van onevenwichtigheid blijven bij gebrek aan beheersing. Haat en boosheid werken even verwoestend voor degene, die de slaaf van zijn voertuigen is, als voor hem, op wie ze gericht zijn. Ze verwekken vergiften in het stoffelijke lichaam, ze belemmeren de groei en vooral, wanneer ze op kinderen gericht zijn, is dat een bijna onvergeeflijke misdaad.

Het lagere verstand verzamelt kennis, het hogere verstand ontwikkelt inzicht

Analyse en synthese vertegenwoordigen de lagere verstandsgebieden, terwijl orde, wetmatigheid en doel de hogere verstandsgebieden in stijgende lijn uitmaken. In het algemeen verzamelt het lagere verstand de kennis, die voornamelijk bestaat uit waargenomen feiten en verschijnselen, die min of meer onderling met elkaar in verband staan naarmate de zin voor de synthese is ontwikkeld. Het hogere verstand gaat die fundamentele abstracte beginselen van kennis begrijpen, waardoor de waargenomen verschijnselen voorkomen en bewegen en hun bestaan hebben.

Het verstandslichaam is — evenals het stoffelijke en emotionele voertuig — de ziel in één bepaalde

facet van openbaring. Maar wij moeten in het oog houden, dat het bij onze geboorte geenszins een schone lei is, maar dat het trilt op de ervaringen van de ziel, in het verleden opgedaan. De beginstadiën van de groei van het verstand worden gekenmerkt door hooghartige en afgescheiden trots, doch metertijd verdwijnt alle egoïstische trots, doordat die wijsheid naar voren treedt, waaraan het verstand met zijn vijf zintuigen gewijd is.

Hoewel bekrompenheid en egoïstische trots een onvermijdelijk stadium zijn in de ontwikkeling van het verstand, worden zij een last, als ze te lang aan het woord gelaten worden. Hoe essentieel is het, te onthouden, dat wij niet lang in dezelfde bewust-zijnstoestand kunnen blijven zonder aan het leven schade toe te brengen! Zoals het stoffelijk lichaam uitgeput raakt, zo is dat ook het geval met alle kleinere gevoelens en emoties en gedachten.

Het verstand moet aan de ziel zijn bijdragen geven in alle mogelijke waarheid en natuurlijkheid. Maar hoe ver staan wij af van dit einddoel! Onze levens zijn — hoe oprecht en eerlijk ze ook geleefd worden — vol onbewuste onnauwkeurigheden, die gevoed worden door vooroordelen, bijgeloof en onwetendheid in allerlei opzichten.

De vijf uitdrukkingswijzen van het verstand

Wij komen nu tot wat wij kunnen beschouwen als de vijf wijzen van uitdrukking van het verstand, onder misschien vele andere wijzen, waarop de zintuigen van het verstand de rijkdom kunnen vergaren

van het verstandsveld van de ziel. Een speciale eigenschap is die, welke ons in staat stelt, ideeën te vormen en plannen te maken en tot dit doel is het verstand begiftigd met het vermogen tot ontdekking, het vermogen om het Levensplan te kennen en daardoor ook de beginselen van dat Plan.

Het verstand is bovendien voornamelijk een keuze-instrument, hoewel het in grote mate door de begeerte wordt beïnvloed, met aantrekking en afstoting van het verstand, evenals aantrekking en afstoting van de begeerte. Het verstand moet voortdurend een keuze maken uit de grenzenloze rijkdom aan beschikbaar materiaal, en die keuze zal grotendeels bepaald worden door talrijke vroegere keuzen, die een individuele smaak, neiging, bekwaamheid en lijnen van de minste weerstand geschapen hebben.

Een derde eigenschap is nauwkeurigheid van oordeel en begrip, die voortdurend beïnvloed wordt door persoonlijke vergelijking, die echter nooit aanleiding mag geven tot grove onnauwkeurigheid. Nauwkeurigheid betekent: volmaakte beschrijving, volmaakte afleiding; maar daar deze twee afhangen van volmaakte kennis, kunnen wij slechts hopen, zo nauwkeurig mogelijk te zijn. Wij kunnen het niet helpen, dat we onszelf zien in de voorwerpen van onze waarneming, maar hoe minder de persoonlijke vergelijking overheerst, hoe groter de nauwkeurigheid.

Aanpassingsvermogen is de vierde eigenschap van het verstand. Het is heerlijk voor ons om in staat te zijn, op samenhangende wijze van de talloze ma-

nifestaties van de Waarheid te kunnen getuigen. Er is geen verstand mooier dan dat, hetwelk voortdurend bezig is, zich aan te passen, contacten te maken, samenhang te ontdekken tussen feiten en dingen, waar er schijnbaar geen bestaat, en orde te scheppen in alle botsingen tussen tegenstrijdigheden, die door onwetendheid zijn ontstaan.

Terwijl de vierde eigenschap van het verstand een zekere verdeeldheid inhoudt, brengt de vijfde erkenning van het Universele, het besef van eenheid, van de veelheid binnen het Ene, met zich mede. Een erkenning, die ons aantoonst, dat de nauwe en wederzijdse samenhang der dingen slechts een afschaduwing is van een tot nu toe nog niet te ontdekken (en dus ook nog niet te verwerklijken) Geheel; een erkenning, die synthetische archetypen aanneemt, waarin elk deel wordt gezien als een zuivere projectie van het Universele Licht, een weerkaatsing van het Plan in zijn aanzicht van Totaliteit.

Het verstand, door de intuïtie onttroond

Het verstand kan zich echter nog niet volledig uitdrukken, totdat en tenzij het actief wordt op de hogere gebieden, in zijn syntheses, in zijn besef van orde, wetmatigheid en doel, waar het betrekkelijk abstracte aan het concrete raakt. Wij moeten leren, een zij het ook vaag idee te hebben van de Oneindigheid in de tijd, van het Ene temidden van het vele, van een Geheel, dat alle delen omvat, van een Hemel, in elk korreltje aarde. Zoals het zo mooi wordt gezegd door Blake:

„ . . . een wereld te ontdekken in een korrel zand,
en een hemel in een wilde bloem.
Houdt de oneindigheid in de palm van Uw hand
en de eeuwigheid in een uur.”

Maar geleidelijk aan verkrijgt het verstand toegang tot deze gebieden, om, wanneer de tijd daarvoor rijp is, te worden onttroond door een nog hoger bewustzijn. Zodoende ontvouwt het koningschap zich van binnenuit, tot groter gebruik van de voertuigen der ziel.

Hoe belangrijk is dan ook de harmonie in alle verhoudingen tussen de individuen van elk natuurlijk. Wij moeten leren, de levenswijzen van anderen te begrijpen en te waarderen. Wij moeten leren, goed met hen, die ons omringen, „op te schieten”, want de hele wereld lijdt aan een geest van onverdraagzaamheid, misverstand, onbegrip, kritiek en verwijt. Het is veel beter om onverdraagzaam te zijn voor onszelf en op onszelf kritiek uit te oefenen, want er is in onszelf zoveel, dat nodig moet worden veranderd. Hoe weinig zouden onze verscheidene onvolkomenheden en fouten er toe doen, wanneer wij elkaar hielpen, ze te overwinnen inplaats van deze overwinning in de weg te staan door beledigingen, hoewel die dikwijls onder mooi-klinkende frazen schuil gaan.

¹⁾ „ . . . to see a world in a grain of sand,
And a heaven in a wild flower:
Hold infinity in the palm of your hand,
And eternity in an hour.”

De meeste van onze moeilijkheden ontstaan uit het feit, dat wij onszelf als afgescheiden van de anderen denken en dan om onze eigen as blijven wentelen, slechts denkend aan onze eigen belangen, onze eigen doelen, onze eigen vreugden en verdrietelijkheden. Sommigen doen dit met betrekking tot de lagere dingen in het leven en zij voelen zich dan ook het meest onvoldaan van allen. Zij grijpen gretig naar de algemene voorraad van materiële goederen en verzamelen zich nutteloze schatten. Anderen zoeken steeds hun eigen vooruitgang in het hogere leven; zij zijn goede en ernstige mensen, maar ze blijven ontevreden en bezorgd als ze zichzelf beschouwen en analyseren. Ze kniezen zich dood om voortdurende verzekeringen van hun vooruitgang en houden hun gedachten geconcentreerd op hun eigen innerlijke vorderingen. Het verstand is geneigd op zichzelf trots te zijn; laten wij trachten, het op te voeden tot ruimere waardering.

Het verstand is groot.

Het staat als een macht ten goede of ten kwade tussen het hogere en het lagere zelf of de voertuigen van de mens.

Zijn dharma is een brug te zijn; zijn gevaar is, dat het een kloof wordt, die ons van de anderen afscheidt.

Aanbevolen lectuur: „Mt. Everest“, G. S. Arundale; „De macht en het gebruik van gedachten“, C. W. Leadbeater; „Gedachtevormen“, Annie Besant & C. W. Leadbeater; „Gedachtekracht“, Annie Besant.